

PLA DE FORMACIÓ DE LA BIBLIOTECA

DURBAN, G (2006)

És necessari ampliar el concepte que fins ara teníem de la formació d'usuaris pròpia de la biblioteca escolar per a transformar-la cap a una formació inicial respecte la utilització de la informació formant part d'un projecte més global que ha d'implicar a tota l'escola amb l'objectiu que els alumnes puguin aprendre continguts de les diferents àrees curriculars utilitzant informació

Les Directrius per a la biblioteca escolar de la IFLA/UNESCO especifiquen el contingut de l'anomenada formació d'usuaris destacant tres àrees d'actuació:

- Continguts respecte la biblioteca.
- Habilitats de cerca i utilització de la informació.
- Motivació per l'ús de la biblioteca.

Però aquest document també especifica un segon apartat complementari, la necessitat de portar a terme un programa d'aprenentatge de tècniques d'estudi i competències en la utilització de la informació on els alumnes haurien de formar-se en les següents competències:

- L'estudiant ha de reconèixer les seves necessitats informatives.
- L'estudiant ha d'utilitzar les eines tecnològiques per accedir a la informació i per a comunicar-se.
- L'estudiant ha de construir el significat a partir de la informació.
- L'estudiant ha de crear un treball de qualitat.
- L'estudiant ha d'aprendre de manera autònoma.
- L'estudiant ha de participar eficientment com a membre d'un grup de treball.
- L'estudiant ha d'utilitzar la informació i la tecnologia de la informació de forma responsable i ètica.

El bibliotecari ha de proporcionar una formació inicial bàsica referent a la localització i recuperació de la informació i les característiques essencials de les fonts informatives incloent els criteris més destacats per la seva valoració.

Hi ha el perill que aquestes activitats realitzades a la biblioteca puguin quedar desassociades amb la pràctica educativa quotidiana que es realitza a l'aula, per això cal que el projecte estigui ben integrat a la pràctica docent per la qual cosa necessita per la seva posada en marxa dues fases d'actuació paral·leles que han de desenvolupar-se a l'escola en continua relació i coordinació entre el professorat i el bibliotecari escolar.

Activitats de formació inicial plantejades de la biblioteca	Activitats de recerca i de resolució de problemes plantejats a l'aula.
S'aprenen els continguts referents a la localització i recuperació de la informació, les característiques de les fonts informatives i els criteris més destacats per la seva valoració.	S'apliquen els conceptes i procediments que s'han après en les activitats formatives realitzades a la biblioteca i s'orienta a l'alumne en l'organització de la informació, la seva transformació en coneixement i la seva comunicació.

En aquestes dues fases d'actuació en les que podem organitzar el projecte serà necessari la utilització de la biblioteca escolar com a centre de recursos per a l'aprenentatge. Però és precisament en les activitats formatives realitzades a la biblioteca on aquesta funció educativa es fa més evident i on aquesta deixa de ser un simple gestor de recursos informatius per passar a construir-se com un àmbit de màxima idoneïtat per una metodologia didàctica activa, interdisciplinària i adaptada a la diversitat dels aprenentatges.

La biblioteca escolar es converteix en un centre impulsor de l'alfabetització informacional a l'escola amb l'organització un programa formatiu per a tots els cursos seqüenciat de manera progressiva al llarg de cada etapa educativa.

1. Com posar en marxa un programa formatiu

Problemes

- Conceptuals: quina visió tenim de la informació.
- Institucionals: No es compren, no donen diners...
- De capacitat: la formació dels mestres i bibliotecaris escolars.
- Organitzatius: Mitjans, recursos, materials didàctics promoció de les activitats...
- Avaluació: no s'acostuma a fer.

Temes clau

1. Que el programa estigui inclòs com un eix estratègic en el projecte de la biblioteca i que el centre escolar conegui i valori l'ALFIN.
2. Que el bibliotecari escolar desenvolupi el rol com a mediador de processos d'aprenentatge, tingui competències en l'ús de la informació, competències pedagògiques i habilitats de comunicació. Aplica un plantejament col·laboratiu i de treball en xarxa. El seu paper com a model y exemple.
3. Planificació i disseny del programa:
 - Concreció d'uns **objectius** en base a les competències que es vulguin ensenyar, el context de l'aprenentatge i els recursos i temps disponibles.
 - Desenvolupament dels **continguts** a treballar derivats dels objectius plantejats i organitzats en conceptes, procediments i actituds. Més la capacitat d'aplicar de manera reflexiva els procediments que es dominen en funció del context i les taques que s'han de realitzar.
 - Disseny de la instrucció que suposa la preparació de les **activitats didàctiques** a desenvolupar i avaluar.

2. Continguts d'una formació inicial en la utilització de la informació

1. Les fonts d'informació i la seva varietat de continguts, formats i suports.
2. Les biblioteques i Internet com a recursos informatius diferenciats però complementaris.
3. Les estratègies i les eines per a localitzar i recuperar informació en diferents sistemes i en diferents formats.
4. La valoració de la informació i els criteris de rellevància, fiabilitat i actualització.

3. Objectius concrets del programa

1. Les fonts d'informació i la seva varietat de continguts, formats i suports.

- Conèixer els diferents llenguatges o formats de representació de la informació: text, imatge, audio, audiovisual, multimèdia i hipertext.
- Conèixer què és una font d'informació documental.
- Identificar diferents tipus de fonts d'informació segons l'organització del contingut i apreciament les seves característiques i utilitats pràctiques.
 - o Saber diferenciar entre fonts d'informació primàries i secundàries.
 - o Saber diferenciar entre obres de referència i monografies.
 - o Conèixer i saber utilitzar les obres de referència: diccionaris, enciclopèdies, atles, anuaris, directoris i guies.
- Conèixer els diferents suports que contenen informació i les seves principals característiques.
- Reconèixer els elements que identifiquen els documents: títol, autor, editorial, data de publicació ...
- Conèixer l'organització interna dels documents impresos, audio, audiovisuals, multimèdia i electrònics i saber utilitzar-los (índex, menús ...).
- Seleccionar correctament el tipus de font d'informació més adequat segons la necessitat d'informació plantejada.
- Citar correctament les fonts d'informació consultades segons les peculiaritats de cada tipologia documental.

2. Les biblioteques i Internet com a recursos informatius diferenciats però complementaris

- Descobrir la utilitat de les biblioteques com a centres d'informació que integren diferents tipus de materials i ofereixen serveis d'informació.
 - o Conèixer les característiques de les biblioteques i les seves diferències respecte Internet.
 - o Conèixer la varietat de materials informatius disponible en una biblioteca: documents impresos, audio, audiovisuals, multimèdia i electrònics.
 - o Comprendre la estructura de la CDU com a sistema de classificació dels documents en una biblioteca.
 - o Comprendre la utilitat dels rètols a la biblioteca per a orientar-se en la localització dels materials.
 - o Conèixer els serveis que la biblioteca ofereix als seus usuaris.
 - o Conèixer les normes d'utilització de la biblioteca del centre educatiu.
 - o Dominar l'espai de la biblioteca de l'escola, les seves àrees o seccions.
 - o Conèixer les funcions del bibliotecari escolar.
- Descobrir la utilitat d'Internet com a recurs informatiu.
 - o Conèixer les característiques de la informació disponible a la www.
 - o Identificar diferents tipus de fonts d'informació segons l'estructura del seu contingut: obres de referència en línia, monografies, catàlegs ...
 - o Conèixer les característiques i utilitats de les fonts d'informació específiques d'Internet: webs institucionals, corporatives, personals, portals especialitzats ...

3. Les estratègies i les eines per a localitzar i recuperar informació en diferents sistemes i en diferents formats.

- Dissenyar estratègies de cerca en funció de la necessitat d'informació plantejada prèviament a la utilització dels catàlegs o recursos en línia:
 - o Saber identificar l'objectiu de la cerca.
 - o Saber delimitar l'objectiu de la cerca.
 - o Saber delimitar un itinerari de cerca.
 - o Saber analitzar els resultats de la cerca.
 - o Saber reformular l'itinerari marcat en funció dels resultats obtinguts.
- Identificar el catàleg d'una biblioteca com instrument de recuperació de la informació:
 - o Saber utilitzar el catàleg per consultes senzilles: autors, títol i paraules clau per matèries.
 - o Saber interpretar les indicacions dels registres bibliogràfics que permeten identificar un document i la seva disponibilitat.
 - o Saber identificar la signatura topogràfica com l'element per localitzar un document en la biblioteca.
- Identificar els cercadors com instruments de recuperació de la informació disponible a Internet:
 - o Conèixer les utilitats específiques dels diferents tipus de cercadors: els índex temàtics i els motors de cerca.
 - o Saber interrogar correctament un cercador.

4. La valoració de la informació i els criteris de rellevància, fiabilitat i actualització.

- Conèixer els aspectes més importants que cal tenir en compte per a valorar la informació trobada: la rellevància, la fiabilitat i l'actualització.
- Valorar la rellevància o idoneïtat de la informació respecte la necessitat d'informació plantejada.
- Valorar la fiabilitat de la informació identificant el responsable o responsables del document.
- Valorar l'actualització de la informació localitzant la data de publicació del document.
- Valorar l'originalitat de la informació contrastant-la amb la consulta d'altres fonts.
- Valorar diferents punts de vista respecte una informació consultada.